

FILOSOFIJOS DALYKO SAVARANKIŠKO DARBO EFEKTYVUMAS IR NAUDA TECHNOLOGINĖS KRYPTIES STUDIJŲ PROGRAMOMS

*Viktorija Marcinkevičienė, Birutė Mikalauskienė, Marija Liutkevičienė
Kauno kolegija*

Anotacija

Šiame straipsnyje analizuojama Technologijų fakulteto studentų Filosofijos dalyko savarankiškų darbų nauda dalyko studijoms ir studijų programoms, aptariamos savarankiškų darbų formos, pateikiama darbų įvairovė, jų vertinimo kriterijai.

Raktažodžiai: savarankiškas studentų darbas, filosofijos dalykas, savarankiško darbo formos, savarankiškų darbų vertinimas.

Ivadas. Šiandieniniame pasaulyje vykstantis globalizacijos ir modernizacijos procesas kelia naujus iššūkius ir studijų procesui. Jau apsispratus su mintimi, kad nei mokykla, nei kolegija, nei universitetas nėra baigtinis mokymosi proceso taškas perimant kultūrinės ir dvasinės vertybes, formuojantis asmenybei bei ugdant vis naujus darbinės veiklos įgūdžius. Per daugiau kaip dešimtmetį pakito mokymo ir mokymosi samprata visose mokomojo proceso grandyse. „Siekdama parengti jaunąją kartą gyvenimui sparčiai besikeičiančios socialinės tikrovės sąlygomis, Lietuvos mokykla išipareigoja padėti kiekvienam įgyti šiandieniniam gyvenimui ir ateičiai būtiną asmeninę, socialinę ir kultūrinę kompetenciją.“ [20, p.62]. Kolegijose, kaip ir kitose švietimo įstaigose, akcentuojama, kad ji tėra mokymo proceso tarpinė grandis, kuri turi parengti suformuoti besimokančiųjų nuostatą mokytis visą gyvenimą. Mokymo proceso tikslas – ne žinių kaupimas, o gebėjimas remiantis šiuolaikinėmis technikos priemonėmis savarankiškai ieškoti žinių, jas kritiškai vertinti, sisteminti ir vartoti kasdienėje veikloje. Mokymo procese šioms gebėjimams ugdyti svarbiausiu metodu tampa studento savarankiškas darbas.

Filosofijos dalykas technologinės krypties studijų programose yra tarsi bandymas nepalikti studentų vien technikos, tikslųjų mokslų, praktikų labirintuose, o suteikti jiems galimybę išmokyti giliai ir plačiai mąstyti, analizuoti ir realizuoti savo žinias, atskirti gėrį nuo blogio, suvokti savo veiklos humanistinius pagrindus, prisiliesti prie pasaulinės kultūros lobyno. Filosofijos dalyko tikslas - įrodyti, kad filosofija yra neišvengiama kiekvieno išsilavinusio žmogaus gyvenimo dalis, kad žmogiškosios problemos visais laikais buvo ir tebėra panašios, kad klausimai ne visada turi turėti konkretų atsakymą. Šių tikslų įgyvendinimui vien paskaitų ir seminarų nepakanka, tam skiriamas ir studento savarankiškas darbas. **Problema** iškyla, kiek tie savarankiški darbai atliekami tikrai savarankiškai ir kokio pobūdžio darbai gali geriausiai padėti pasiekti užsibrėžtus tikslus.

Šio **straipsnio tikslas** – atskleisti Kauno kolegijos technologinės krypties studijų programų studentų savarankiškų darbų efektyvumą ir naudą technologinės krypties studijų programoms.

Straipsnyje keliama **uždaviniai**:

- Apibūdinti savarankiško darbo esmę,
- Nustatyti savarankiškų darbų filosofijos dalyko studijoms bei studijų programoms svarbą,
- Pateikti studentų savarankiškų filosofijos darbų formų 4 metų analizę,
- Pateikti pačių studentų savarankiškų darbų vertinimą.

Tyrimo metodai: literatūros analizė, studentų savarankiškų darbų palyginamoji analizė.

Tyrimo objektas – Technologijų fakulteto penkių studijų programų ketverių metų studentų savarankiški darbai.

Savarankiško darbo esmė. Jau senovės filosofai atkreipė dėmesį į savarankiško, aktyvaus žinių įgijimo reikšmę. Anot Sokrato, žmogus turi orientuotis ne į žinias apie konkretų objektą, o į sugebėjimą, galią spręsti visais gyvenimo atvejais. Filosofijos uždavinys ir yra tą sugebėjimą meeutikos metodu išvystyti, o tam reikia savarankiškų pratybų [8, p.141-159]. Platonas, iškelęs proto reikšmę pažinime, akcentavo, kad protas kokybiškai skiriasi nuo jutiminio pažinimo ir yra įgyjamas savarankiškai lavinant žmogų pagal jo prigimtį [8, p. 159-226]. Ypač svarbūs galėtų būti Aristotelio samprotavimai apie logiką kaip pažinimo įrankį, apie aktyvaus ir savarankiško vaikų žinių įgijimo reikšmę [8. p.227-252]. Pagrindinė tuometinio išsimokslinimo nuostata buvo ta, kad besimokantysis pažinti tiesą galėjo tik kritiškai analizuodamas ir įvertindamas esamas žinias bei drąsiai išvesdamas naujus teiginius – prognozuodamas ateitį. R. Barnett nuomone, „būtent kritinis mąstymas, kuriam pagrindus padėjo antikiniai mąstytojai, gali būti laikomas pagrindiniu šiuolaikinio aukštojo mokslo koncepcijos elementu, išlaisvinančiu besimokantįjį nuo jį ribojančių funkcionalių apraiškų bei leidžiančiu patirti naują, savarankišką ir nepriklausomą gyvenimą“ [2, p.18]. Vėlesni mąstytojai, tokie, kaip T. Moras, T. Kampanela, V. Montenis ir kiti analizavo savo meto mokymo bei auklėjimo problemas ir savo socialinėse teorijose reikalavo visų pirma mokytį vaikus savarankiškumo, ugdyti kritiškai mąstantį žmogų [9]. Apie išskirtinę mokslo reikšmę visiems visuomenės nariams savo veikale „Saulės miestas“ kalba T. Kampanela, kurio nuomone, žinios turi būti įgyjamos tarsi

savaime, vaikui neįdedant ypatingų pastangų, tačiau dirbant savarankiškai [9, p.479-788]. Apie savarankiško darbo svarbą įgyjant ne tik žinias, bet ir įgūdžius mokytis, kalbėjo visi žymūs pedagogikos klasikai, tokie, kaip W. von Humbolt'as, J. Newman'as, A. Distervg'as, J. A. Kamenskis, K. Ušinskas ir kiti. Jų nuomone, savarankiškas besimokančiojo darbas formuoja naujas asmenybės charakterio savybes, kai „analizuojamos įgytos žinios ar kai naujos žinios stimuliuoja senųjų apmąstymą“ [2, p.20].

Šiuolaikinėje literatūroje kalbant apie savarankiško darbo reikšmę mokymo procese neabejojama jo naudingumu. Tačiau pedagoginėje literatūroje iki šiol nėra vieningos nuomonės, ką reikėtų laikyti savarankišku darbu, todėl nėra aiškaus skirtumo tarp savarankiško darbo kaip užduoties, skirtos atlikti savarankiškai, ir savarankiškumo kaip veiklos darbe sąvokos. Žodynuose [13] savarankiškas darbas aiškinamas kaip nepriklausomai atliekamas darbas. Savarankišku darbu pedagoginėje literatūroje vadinamas ir žodinis atsakymas į klausimą [10], ir darbas, atliekamas pagal dėstytojo pateiktą pavyzdį [3], ir visi metodai, kuriais žadinamas aktyvumas bei savarankiškumas [14]. Bet kuriuo atveju pabrėžiama, kad besimokantysis savarankiško darbo metu turi gebėti rasti, atrinkti, suvokti ir taikyti žinias naujose situacijose, atskirti svarbiausius dalykus nuo antraeilių. Nuo savarankiško darbo tikslo, jo pobūdžio, struktūros priklauso ir besimokančiojo savarankiška veikla, atskleidžianti besimokančiųjų aktyvumą, iniciatyvumą, valios pastangas, žinių paieškos gebėjimus, savitą sprendimo būdą, racionalų mąstymą ir perteikimo būdus [15,19]. Kalbama apie mokymosi išsivystymo būdus, formuojančius besimokančiųjų metapaziūmą gebėjimus [7]. Iš kitos pusės, savarankiškas darbas parodo ir kai kurių besimokančiųjų naudojimąsi pašaline parama, rėmimąsi jau žinomais problemų sprendimo būdais, automatišką nurašinėjamą ir kt. Todėl savarankiškas darbas gali būti traktuojamas ir kaip jau pasiekto savarankiškumo išraiška, ir kaip tolesnė savarankiškumo ugdymo priemonė. V. Rajeckas [14] pabrėžia, kad formuojant besimokančiųjų savarankiškumą kaip asmenybės savybę ir įgūdžius savarankiškam darbui, būtina sudaryti tokias sąlygas, kurios savaime paskatintų juos savarankiškai veikti. Čia, jo nuomone, didelę reikšmę atlieka pedagogas, kuris turi paskatinti savarankiškam darbui. Jei to nėra, besimokantysis į savarankišką darbą gali žiūrėti kaip į neprivalomą dalyką.

Visi autoriai, nagrinėję įvairius savarankiško darbo aspektus, pripažįsta, kad sunku pervertinti savarankiško darbo reikšmę mokymo procese. Jis padeda formuoti savarankiškumą kaip asmenybės savybę, įgalina realizuoti individualaus priėjimo principą, leidžia diferencijuoti mokomąsias užduotis, ir tuo pačiu padeda sąmoningai ir tvirtai įvaldyti žinias [1,4,5,6]. Savarankiškai dirbant lavėja tie kognityviniai gebėjimai, tie mokėjimai ir įgūdžiai, be kurių negalima įvaldyti žinių nei mokykloje, nei gyvenime [1,12,17]. Norint išmokyti savarankiškai mokytis, reikia visų pirma ugdyti besimokančiųjų loginį mąstymą. Kaip pastebi dalis autorių, pedagogas, ieškodamas kelių mokymo procesui efektyvinti, turi jį taip perorganizuoti, kad besimokantysis žinias išsivystintų pats. Besimokančiojo loginio mąstymo savarankiškumo turinį bei jo dinamiką lemia ne tiek žinios, kiek gebėjimas naudotis jomis ir atrasti naujas žinias. Besimokantis kartu su vieno ar kito mokslo žiniomis išsivystina ir to mokslo pagrindų pažinimo metodiką [16]. Savarankiškumo esmę mokymosi procese sudaro sąmoningi ir valingi paties besimokančiojo veiksmai, stimuliuojami vidinio poreikio pasiekti užsibrėžtą tikslą [4]. Tai aktyvi besimokančiojo veikla, kuri skiriasi nuo pasyvaus ir nesuinteresuoto darbo.

Mokymasis šiandienos pedagoginėje literatūroje apibūdinamas kaip vidinių nuostatų ir mokymosi mokėjimų pagrindu vykstanti tikslinga sąveika su informacijos šaltiniais [12, p.66]. R. Barnett teigia, kad mokymasis aukštojoje mokykloje yra mokymasis ir kritiškas mokymosi vertinimas. Mokydamasis studentas turi susidaryti savo nuomonę, mokėti ją pateikti, paaiškinti, o taip pat, išklausius priešingą nuomonę, daryti išvadą [4, p.18].

Filosofijos dalyko savarankiškų darbų analizė. Dėl šių pedagoginių nuostatų kuriant ir koreguojant aukštųjų mokyklų studijų programas savarankiškam studentų darbui skiriama vis daugiau dėmesio ir laiko. Juo labiau, kad ir darbdavių atstovai, stebintys studentus praktikų metu ir vėliau tampantys jų darbdaviais, iškelia poreikį tokių būsimų specialistų savybių, kaip *atsakomybė, noras tobulėti, žingeidumas, gebėjimas taikyti profesines žinias, aktyvumas, savarankiškumas, gebėjimas dirbti komandoje* [11]. Tai savybės, didžia dalimi pasiekiamos lavinant savarankiško darbo įgūdžius.

Kauno kolegijoje Filosofijos dalykui skiriamas nevienodas dėmesys: vienose studijų programose jam skiriami 2, kitose – 3 kreditai, vienose dalykas dėstomas pirmame kurse, kitose – trečiame, o kai kuriose jis paliekamas kaip pasirenkamas dalykas. Toks nevienodas požiūris į patį dalyką suformuoja ir nevienodą požiūrį į dalyko kredito struktūrą – labai įvairuoja valandų, skirtų teorinės medžiagos dėstymui, pratyboms ir savarankiškam darbui, skaičius. Šiame nedideliame straipsnyje paanalizuosime tik penkių Technologinės krypties studijų programų Filosofijos dalyko studentų savarankiškus darbus ir jų kitimo dinamiką per ketverius metus. Tyrimui pasirinktos studijų programos: Kompiuterinių tinklų administravimas (KT), Baldų ir medienos dirbinių gamyba (MB), Interjero elementų konstravimas ir gamyba (IK), Leidyba ir poligrafija (LP) bei Multimedijos technologija (MM). Tik MB ir IK studijų

programose Filosofija iki 2009 m. buvo dėstoma 3 kurse. Kitose visose – pirmo kurso pirmame semestre.

Pats Filosofijos dalykas technologinės krypties studijas pasirinkusiems studentams paprastai yra sudėtingas, „neapčiuopiamas“, reikalaujantis kitokio – abstraktesnio mąstymo, juo labiau – pirmame kurse. Dar didesnė problema yra Filosofijos dalyko savarankiškų darbų organizavimas. Profesorės L. Šiaučiukėnienės manymu, pirmo kurso studentai dar neipratę dirbti savarankiškai. Ir nors baigę bendrojo lavinimo mokyklą jaunuoliai jau turėtų gebėti mokytis, bendradarbiauti, komunikuoti, netgi tyrinėti, tačiau kaip rodo praktika, jie dar nemoka organizuoti savo darbo, nesugeba sisteminti ir pritaikyti anksčiau įgytų žinių, gebėjimų ir įgūdžių naujose sąlygose, kontroliuoti ir vertinti savo darbo [18].

Organizuojant savarankišką darbą didžiausia atsakomybė tenka pedagogui: kokią šio darbo formą pasirinkti, kad ji geriausiai atitiktų tiek dalyko tikslus, tiek studijų programos reikalavimus? Šiose programose siekiama, kad filosofijos dalykas padėtų studentui išmokti:

- vertinti filosofiją kaip būtiną kiekvieno išsilavinusio žmogaus kultūros dalį,
- kritiškai vertinti tikrovę,
- suvokti žmogaus sąmonės prigimtį ir vertinti socialinio gyvenimo procesus,
- nustatyti žmogaus sąmonės ir technikos veiklos panašumus ir skirtumus,
- suprasti visuomenės funkcijas, raidą, struktūrą,
- ugdyti atsakomybės jausmą santykiuose su kitais žmonėmis.

Per pastaruosius ketverius metus savarankiško darbo užduotys studentams kasmet buvo keičiamos. Buvo žiūrima, kuri forma pasieks geriausių rezultatų, sužadins studentų norą savarankiškai siekti žinių, labiausiai įtrauks į tyrinėjimo, analizės sferą.

2006 - 2007 m.m. visų minėtų studijų programų studentams buvo pateikta savarankiško darbo užduotis – referatas, pasirinktas iš pateikto temų sąrašo. Temų buvo virš trisdešimties. Kiekvienos grupės studentai rinkosi skirtingas temas. Darbai buvo įvairūs. Žinoma, negalima norėti, kad pirmo kurso technologinės krypties studijas pasirinkę studentai filosofijos referatą parašytų taip, kaip ir humanitarai. Paanalizuosiu tik MB grupės pastarųjų metų darbus, nors tendencijos visose grupėse buvo tos pačios. Grupėje buvo ir labai gerų, ir gerų darbų. Tačiau tai tik mažuma (15 proc.). Didžioji dauguma, deja, pasinaudojo interneto paslaugomis (apie 60 proc.) ar net pateikė po kelis vienodus darbus (KT studentai internetu pasinaudojo 80 proc.). Žinoma, kai reikėjo referatus pristatyti žodžiu, atsiskleidė jų žinios ir nesugebėjimas net tinkamai apginti savo teiginių. Deja, galima daryti išvadą, kad ši savarankiško darbo forma nepasiteisino.

Ne visiškai pasiteisino ir 2007 – 2008 m.m. pateikta savarankiško darbo užduotis – perskaityto filosofinės problematikos straipsnio refleksija. Deja, net 30 proc. darbų neatitiko reikalavimų, 30 proc. „nusirašė“ vieni nuo kitų. Pristatant savarankiškus darbus paaiškėjo, kad dalis studentų net nebuvo skaitę paties straipsnio, todėl ir negalėjo nieko apie jį pasakyti. Šią užduotį gerai ir labai gerai atliko tik apie 20 proc. studentų. Ir vėl kilo klausimas, kaip formuluoti užduotį, kad studentai susidomėtų jos atlikimu?

2008-2009m.m. buvo organizuotas komandinis savarankiškas darbas. Studentai pasiskirstė poromis ir pasirinko po tris šiuolaikinius mokslo terminus, kurių apibūdinimą jie turėjo pateikti virtualioje erdvėje. Užduotyje buvo siekiama:

- žinoti filosofijos sąvokas, mokėti paaiškinti jų reikšmę,
- kritiškai vertinti teorinę medžiagą ir pateikti argumentuotą savo komentarą,
- mokėti pateikti pristatomą medžiagą virtualioje aplinkoje,
- gebėti pristatyti darbą grupei.

Pateikiant užduotį buvo nurodyta visų terminų paaiškinimui skirta konkreti literatūra, pvz.:

Mokslo paradigmu kaita	Kuhn Thomas S. <i>Mokslo revoliucijų struktūra</i> . Vilnius: Pradai, 2003, p.38-50.
Validūs faktai	Chalmers Alan F. <i>Kas yra mokslas?</i> Vilnius: Apostrofa, 2005, p.62-70.
Kontempliacija	Tarptautinių žodžių žodynas / Filosofijos terminų žodynas
Postmodernizmas	Welsch W. <i>Mūsų postmodernioji modernybė</i> . Vilnius: Alma littera, 2004, p.75-92.
Normalus mokslas	Kuhn Thomas S. <i>Mokslo revoliucijų struktūra</i> . Vilnius: Pradai, 2003, p.50-59.
Globalizacija	Tarptautinių žodžių žodynas / Filosofijos terminų žodynas

Užduotis buvo vertinama visų studentų. Kiekviena pora vertino visų kitų porų darbą. Vertinant buvo atsižvelgta į kelis kriterijus:

- Žodinis sąvokų apibūdinimas remiantis pateikta teorine medžiaga – 5 balai.
- Virtualus sąvokų pateikimas – 3 balai.
- Apibendrinimas /išvados – 1 balas.

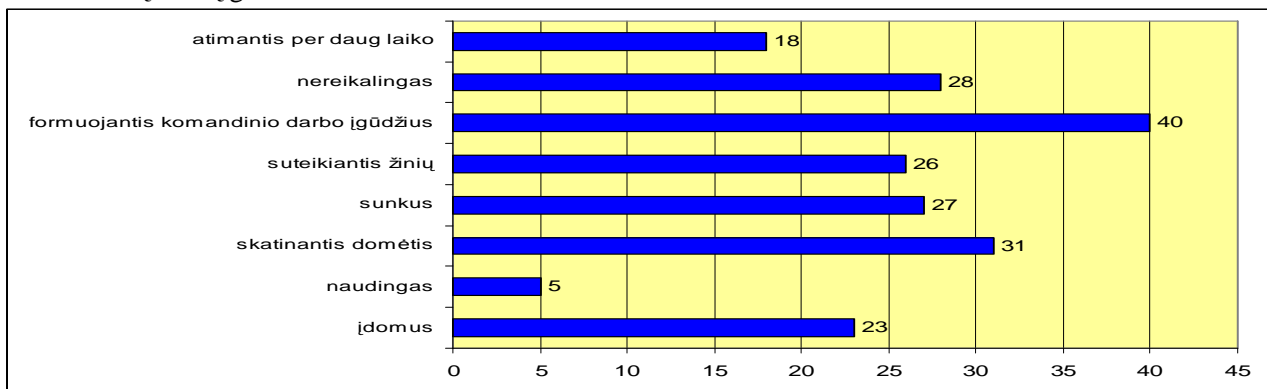
- Pristatymo kultūra /laikysena – 1 balas
- Tikėtasi, kad šis darbas studentams bus įdomus keliais aspektais:
- tai sąlytis su šiuolaikine mokslo filosofija,
 - galimybė dirbti komandoje,
 - šiuolaikinių technologijų panaudojimas,
 - galimybė patiems įvertinti kolegų darbą.

Kaip ir tikėtasi, šie darbai buvo įdomūs, išradingi, nenuobodūs. Pateikiame vieno termino aiškinimo pavyzdį (1 pav.).

1 pav. Studentų savarankiško darbo pavyzdys.

Pasikeitė procentinis santykis tarp tų, kurie vis dar norėjo nusirašinėti. 70 proc. darbų buvo originalūs. Pristatant darbus auditorijai jautėsi, kad studentai labiau pasitempia, nori padaryti išpūdį savo draugams, atsakingiau dėsto mintis ir, kadangi patys dirba su naujausiomis technologijomis, tai ir darbus stengėsi pristatyti parinkdami kuo įvairesnes virtualias aplinkas. Tačiau vieną darbą reikėtų išskirti (pranešimo metu autorės jį pademonstruos auditorijai). Tai terminų „diskursas, postmodernioji visuomenė ir mokslo revoliucija“ aiškinimas. Vaikiniai rado originalią formą - sukūrė filmuką, kuriame iš vienos pusės, pašiepdami įvertino šios užduoties tikslumą, iš kitos – puikiai išpildė užduotį. Atrasta originali, šiuolaikiška, jaunatviška ir pašaipei forma leidžia manyti, kad formuluojuant užduotis reikėtų nevaržyti studentų fantazijos ir leisti jiems patiems pasirinkti savarankiško darbo formas. Tačiau dalis studentų atlikdami užduotį fokusavosi tik į jos vizualų pateikimą, o terminų paaiškinimų ieškojo ne pateiktoje literatūroje, o interneto svetainėse. Jie aiškino, kad taip paprasčiau, nes skaityti po 20-30 puslapių tam, kad galėtum paaiškinti vieną ar kitą terminą, jų nuomone, nėra prasmės. Apklausus studentus apie šį savarankišką darbą gauti tokie rezultatai:

2 pav. Kaip studentai vertina savarankišką filosofijos darbą

Studentai (46 apklausti studentai), vertindami šį savarankišką darbą, išskyrė tai, kad jis formuoja komandinio darbo įgūdžius (41 proc.), skatina domėtis filosofija – 35 proc., buvo sunkus – 30 proc., tiek

pat sakė ir kad šis darbas buvo nereikalingas, tik 26 proc. jis buvo įdomus, 28 proc. sakė, kad darbas suteikė naujų žinių, 20 proc. teigė, kad darbas atėmė per daug laiko ir tik 7 proc. manė, kad šis savarankiškas darbas buvo naudingas. Taigi, tenka atkreipti dėmesį į tai, kad dar tik labai nedidelė dalis studentų mato savarankiško darbo aktualumą bei naudą. Absoliuti dauguma studentų žiūri į Filosofijos dalyko savarankiškus darbus kaip į kažką svetimo, primesto iš šalies.

2009 – 2010 m. m. buvo pateiktos dvi skirtingos savarankiškų darbų užduotys. Viena – parengti ir pristatyti auditorijai pasirinkto filosofo biografiją ir pagrindines idėjas, kita – visai grupei pasirinkti vieną filosofijos veikalą ir dalimis jį pristatyti auditorijai. Pirmoji užduotis tikrai nepasiekė savo tikslo, kadangi net 80 proc. studentų nesuko sau galvos ir darbus paėmė tiesiai iš interneto net nepataisę ten pasitaikančių tiek dalykinių, tiek gramatinių klaidų. Matydami darbų plagijavimą, patys studentai buvo nepatenkinti ir sakė, kad ateityje stengsis nebekartoti savo klaidų. Ką gi, telieka pasakyti, kad ir neigiamas rezultatas analizuojant situaciją yra rezultatas, todėl iš šios patirties galima pasimokyti ir studentams, ir dėstytojams. Tačiau netiesia būtų sakyti, kad visi tie darbai buvo tik plagijavimas. Buvo ir originalių, netgi su meile atliktų darbų, pvz., Lietuvos filosofo A. Šliogerio (A. Nareckas, L. Kočerovas), Aristotelio (D. Lenkauskas), kitų mąstytojų pristatymai. Savarankiškų darbų pristatymo metu išryškėja ir kiti studentų gebėjimai – jo kalbos kultūra, laikysena, tolerancija, bendravimas su auditorija.

Pasiteisino antroji užduotis, kai grupė pasidalino T. Nagel knygos „Ką visa tai reiškia? /Labai trumpas įvadas į filosofiją“ skyrius ir vėliau kiekvieną iš jų pristatė grupėje. Studentai turėjo išanalizuoti vieną problemą ir pateikti ją taip, kad visiems klausytojams būtų ir aišku, ir įdomu. Kadangi knyga parašyta lengvu stiliumi ir nėra didelės apimties, tai ją perskaitė visi, rengė šią užduotį. Daugeliu atvejų buvo rasta dermė tarp darbo turinio ir pateikimo formos, pvz.:

3 pav. Savarankiško darbo pavyzdys (2)

Išvados

Apibendrinant galima pasakyti, kad:

- Edukologinėje literatūroje pabrėžiama savarankiško besimokančiųjų darbo mokomajame procese svarba. Jo metu ugdomas besimokančiųjų aktyvumas, iniciatyvumas, valios pastangos, žinių paieškos gebėjimai, saviti sprendimo būdai, racionali kritinis mąstymas ir kt.
- Filosofijos dalyko savarankiškas darbas technologinės krypties studijų programos studentus toli gražu ne visada skatina dirbti ir ne visada pasiekia tuos tikslus, kuriuos kelia dėstytojas.
- Tiksliausia savarankiško darbo forma yra kolektyvinis darbas, kai pasirenkamas visai grupei vienas filosofinis veikalas ir studentai poromis pristato to veikalo dalių analizę.
- Tikslinga skatinti pačius studentus vertinti savo draugų pristatymus – tai skatina jų atsakomybę, požiūrį į darbą, pristatymo kultūrą, oratorinius gebėjimus, komandinio darbo įgūdžius.
- Tik nedidelė dalis studentų mato savarankiško darbo aktualumą bei naudą. Absoliuti dauguma studentų žiūri į Filosofijos dalyko savarankiškus darbus kaip į kažką svetimo, primesto iš šalies.

Literatūros sąrašas

- [1] Aramavičiūtė V. *Ugdymo samprata*. Vilnius, 2000.
- [2] Barnett R. *The Idea of Higher Education*. SRHE, 1990, p.18.
- [3] Bitinas B. *Hodegetika. Auklėjimo teorija ir technologija*, 2004 m.
- [4] Bernotas V. *Mokinių savarankiški darbai - intelektinių gebėjimų ugdymo pagrindas*. // Acta pedagogica vilnensis Nr. 2. Vilnius, 1996.
- [5] Brunevičiūtė R., Gudaitytė D., Starkutė D., Šarkauskaitė L. *Mokymosi priemonių įgalinančių studentų savarankišką darbą, rengimas*// Mokykla. 2000. Nr.5.
- [6] Butkienė G., Kepalaitė A. *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius, 1996.
- [7] Hanna G.S. *Assessment for Effective Teaching*. London: Pearson, 2004.
- [8] *Filosofijos istorijos chrestomatija. Antika*. Vilnius: Mintis, 1977. p.163.
- [9] *Filosofijos istorijos chrestomatija. Renesansas*. Vilnius: Mintis, 1984, p.458.
- [10] Knovlesas M. *Savarankiškas mokymas*. Vilnius, 1985.
- [11] Krušinskas G. *Kokių specialistų reikia praktikoje?* //Konferencija „Studijų ir verslo integracija“, Kauno kolegija, 2010-02-25 /pranešimas/.
- [12] Laužackas R. *Profesinio ugdymo turinio reforma: didaktiniai bruožai*. Kaunas: VDU, 1997 p.66
- [13] *Lietuvių kalbos žodynas*. (www.lkz.lt)
- [14] Rajeckas V. *Mokymo organizavimas*. Vilnius, 1999.
- [15] Ramsden P. *Learning to Teach in Higher Education*. London: Rothledge, 1992.
- [16] Paulionytė J. *Studijų darbų metodinės rekomendacijos*. Vilnius, 2005.
- [17] Spurga V. *Saviugdos pagrindai*. Vilnius, 1999.
- [18] Šiaučiukėnienė L. *Mokymo individualizavimas ir diferencijavimas*. Kaunas: Technologija, 1997.
- [19] Tavoras V. *Moksleivių savarankiško darbo pamokoje svarba*
//<http://www.multikultura.lt/renginiai/konf2004/Tavoras.htm>
- [20] Trakšėlys K. *Mokinių edukacinio skatinimo trūkumas* // Tiltai. Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2008, 2(43), p.61-73.

Viktorija Marcinkevičienė, Birutė Mikalauskienė, Marija Liutkevičienė

The benefits of students' self-study papers of philosophy for studies of the subject and study programmes

Summary

This article analyzes the benefits of students' self-study papers of Philosophy for studies of the subject and study programmes. Self study paper forms are discussed, a variety of the works given, and evaluation criteria presented.

Apie autorius

Viktorija Marcinkevičienė, Kauno kolegija, Humanitarinių ir socialinių mokslų katedra, viktorija.marcinkeviciene@fc.kauko.lt. Mokslinių interesų kryptis – studentų požiūris į studijas, Filosofijos dalyko dėstymo efektyvumas

Birutė Mikalauskienė, Kauno kolegija, Humanitarinių ir socialinių mokslų katedra, BiruteMik@yahoo.com. Mokslinių interesų kryptis - Filosofijos dalyko dėstymo efektyvumas, studentų požiūris į studijas

Marija Liutkevičienė, Kauno kolegija, Humanitarinių ir socialinių mokslų katedra, Marija.liutkeviciene@kauko.lt. Mokslinių interesų kryptis - Filosofijos dalyko dėstymo efektyvumas, studijų proceso efektyvumas